

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників підвищення
кваліфікації «Адаптивний перехід: НУШ у 5 класі»

Розробник(и): ГО «РУХ ОСВІТА», ЄДРПОУ 43807082

Рецензент(и): директор ГО "РУХ ОСВІТА" Данєва А. О.

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Програма актуальна для вчителів базової школи, які вперше починають працювати за новими стандартами в середній ланці.

Цільова група: Вчителі всіх предметів, які викладають у 5 класах НУШ.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Забезпечення готовності педагогів до реалізації Держстандарту в 5 класі.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Опанування критеріїв оцінювання навчальних досягнень
- Вивчення прийомів психологічної підтримки п'ятикласників
- Розробка навчальних матеріалів для інтегрованих курсів

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- методична
- предметна
- оцінювальна

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагоги зможуть успішно реалізувати вимоги НУШ, забезпечуючи комфортний перехід учнів до середньої школи.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Якісне впровадження НУШ у 5 класі. Формувальне оцінювання.	1	1-29	2-30
2	Цікаві уроки математики відповідно до вимог НУШ. 1-5 клас.	1	1-29	2-30
3	Знайомство з новим Державним стандартом базової середньої освіти. НУШ у 5 класі.	1	1-29	2-30
4	Ключові компетенції вчителя української мови у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
5	Ефективність та різноманіття на уроках української літератури. Сучасні підходи педагога у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
6	Основні компетентності, що формуються на уроках зарубіжної літератури у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
7	Підготовка якісного контенту для уроку 'Здоров'я, безпека та добробут' у 5 класі НУШ.	1	1-29	2-30
8	Нові творчі підходи до вирішення професійних завдань вчителя етики 5 класів НУШ.	1	1-29	2-30
9	Нові творчі підходи до вирішення професійних завдань вчителя етики 5 класів НУШ.	1	1-29	2-30
10	Методи ефективного планування уроків інформатики для 5 класів НУШ.	1	1-29	2-30
11	Духовно-моральне виховання дітей за Концепцією національно-патріотичного виховання в Україні	1	1-29	2-30
12	Мотивація до вивчення математики через нові підходи НУШ у 5 класах.	1	1-29	2-30
13	«Вступ до історії України та громадянської освіти. Проведення уроку відповідно до вимог НУШ 5 клас»	1	1-29	2-30
14	Ефективні методи та інструменти для організації освітнього процесу на уроках технологій та трудового навчання у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
15	Здобуття учнями компетентності культурної обізнаності та самовираження на уроках мистецтва у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
16	Ключові компетенції на уроках англійської мови у 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
17	Ключові компетентності вчителя 'Пізнаємо природу'. НУШ 5 клас.	1	1-29	2-30
18	Конспекти уроків з німецької для учнів 5 класу НУШ. Підходи до викладання сучасним дітям.	1	1-29	2-30
19	Сучасний урок української літератури в 5 класі НУШ	1	1-29	2-30
20	Вступ до історії. Підвищення кваліфікації	1	1-29	2-30
21	Драматургія і театр. Підвищення кваліфікації	1	1-29	2-30
22	Цікава французька мова. НУШ 5 клас	1	1-29	2-30
23	Освітнє середовище НУШ: зв'язок між початковою та середньою ланкою освіти.	1	1-29	2-30
24	Захоплюючий освітній процес. Навчання в форматі онлайн мандрівки.	1	1-29	2-30
25	Нові підходи до викладання словесності в 5 класі НУШ	1	1-29	2-30
26	Оцінювання в 5-му класі НУШ: нормативна база, виклики та рішення.	1	1-29	2-30
27	Формування здорових звичок: інноваційна фізична культура для учнів 5-х класів в українських школах.	1	1-29	2-30
28	Конструювання уроків на засадах компетентнісного підходу у процесі викладання адаптаційного курсу „ПІЗНАЄМО ПРИРОДУ” у 5-6 класах	1	1-29	2-30
29	Цікаві ідеї для НУШ в 5 класі в курсі 'Пізнаємо природу'	1	1-29	2-30
30	Залучення учнів до вивчення природи через проектну діяльність в курсі 'Пізнаємо природу' НУШ для 5 класу.	1	1-29	2-30
31	Ефективне використання наочності та візуалізації у процесі навчання природознавства за програмою НУШ для 5 класу.	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Якісне впровадження НУШ у 5 класі. Формувальне оцінювання.

Ключові питання теми: 3 01.09.2022 р. в Україні розпочинається реалізація нового Державного стандарту базової середньої освіти. Обговоримо: 1. Новий Державний стандарт базової середньої освіти 2. Модельні програми 3. Питання академічної свободи вчителя 4. Зворотний дизайн 5. Універсальний дизайн 6. Формувальне оцінювання

Тема 2. Цікаві уроки математики відповідно до вимог НУШ. 1-5 клас.

Ключові питання теми: Організація і проведення структурних частин уроку математики в умовах реалізації концепції НУШ.

Тема 3. Знайомство з новим Державним стандартом базової середньої освіти. НУШ у 5 класі.

Ключові питання теми: 3 01.09.2022 р. в Україні розпочинається реалізація нового Державного стандарту базової середньої освіти.

Обговоримо: 1. Новий Державний стандарт базової середньої освіти 2. Модельні програми 3. Питання академічної свободи вчителя 4. Зворотний дизайн 5. Універсальний дизайн 6. Формувальне оцінювання

Тема 4. Ключові компетенції вчителя української мови у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає українську мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання сучасної української мови Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 5. Ефективність та різноманіття на уроках української літератури. Сучасні підходи педагога у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає іноземну мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання української літератури. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 6. Основні компетентності, що формуються на уроках зарубіжної літератури у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає зарубіжну літературу по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання зарубіжної літератури. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Як полюбити чужу культуру, не зраджуючи своїй. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 7. Підготовка якісного контенту для уроку 'Здоров'я, безпека та добробут' у 5 класі НУШ.

Ключові питання теми: 1 важливість залучення цифрових інструментів в освітній процес; 2 принципи використання цифрових інструментів для досягнення обов'язкових результатів навчання; 3 техніки використання інструментів для пошуку та/або створення якісного цифрового контенту

Тема 8. Нові творчі підходи до вирішення професійних завдань вчителя етики 5 класів НУШ.

Ключові питання теми: 1 авторською концепцією реалізації мети і завдань курсу шкільної етики в підручнику; 2 розкрити основні принципи закладеної в підручнику методики навчання етики; 3 схарактеризувати основні прийоми роботи з підручником на уроці в 5 класі; 4 розкрити потенціал підручника щодо забезпечення академічної свободи вчителя.

Тема 9. Нові творчі підходи до вирішення професійних завдань вчителя етики 5 класів НУШ.

Ключові питання теми: 1 авторською концепцією реалізації мети і завдань курсу шкільної етики в підручнику; 2 розкрити основні принципи закладеної в підручнику методики навчання етики; 3 схарактеризувати основні прийоми роботи з підручником на уроці в 5 класі; 4 розкрити потенціал підручника щодо забезпечення академічної свободи вчителя.

Тема 10. Методи ефективного планування уроків інформатики для 5 класів НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає інформатику мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання інформатики. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки.

Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 11. Духовно-моральне виховання дітей за Концепцією національно-патріотичного виховання в Україні

Ключові питання теми: сутність духовно-моральних концептів через призму Концепції; зміст духовно-морального виховання; актуальні способи реалізації виховних цілей; особливості рефлексії.

Тема 12. Мотивація до вивчення математики через нові підходи НУШ у 5 класах.

Ключові питання теми: Молодь вивчає іноземну мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про викладання математики. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 13. «Вступ до історії України та громадянської освіти. Проведення уроку відповідно до вимог НУШ 5 клас»

Ключові питання теми: Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795 надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» 95 модельним навчальним програмам для базової середньої освіти, у змісті яких реалізуються концептуальні засади нового Державного стандарту базової середньої освіти. У зв'язку із цим, актуальності набуває питання впровадження нових інтегрованих курсів у 5-х класах Нової української школи. Одним з таких курсів є 'Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти' для 5 класу НУШ. Курс має на меті реалізувати ідею поєднання національної і всесвітньої історії, складових громадянської освіти в єдине ціле, щоб показати місце України у глобальному світі, розкрити сам процес її інтеграції до світового співтовариства, характеризувати тотожність, нерозривність, взаємовплив ключових соціальних, політичних, економічних та культурних процесів в Україні та Європі; сприяти формуванню в учнів та учениць толерантності, загальнолюдських цінностей на засадах патріотизму й гідності, поваги до прав і свобод людини та визнання цінності верховенства права. Про особливості впровадження курсу в освітній процес та його перспективи і буде програма виступу

Тема 14. Ефективні методи та інструменти для організації освітнього процесу на уроках технологій та трудового навчання у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Сучасна ситуація в освіті дуже швидко змінюється. Перехід на віддалене навчання навесні 2020 року став переломним моментом для багатьох з нас, змусив шукати ефективні методи та інструменти для організації освітнього процесу. Виступ побудовано таким чином, щоб проілюструвати як і за допомогою яких інструментів організувати уроки трудового навчання і технологій на дистанційному навчанні

Тема 15. Здобуття учнями компетентності культурної обізнаності та самовираження на уроках мистецтва у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає музичне мистецтво по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити про сучасне викладання музичного мистецтва. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Як полюбити чужу культуру, не зраджуючи своїй. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 16. Ключові компетенції на уроках англійської мови у 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає іноземну мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити на англійській про англійську. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Як полюбити чужу культуру, не зраджуючи своїй. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 17. Ключові компетентності вчителя 'Пізнаємо природу'. НУШ 5 клас.

Ключові питання теми: 2022/2023 навчальний рік - дуже відповідальний період для освітян, зокрема для вчителів, які викладатимуть у 5-х класах. Адже саме з нього розпочинається впровадження Державного стандарту базової середньої освіти та організація навчального процесу за новою Типовою освітньою програмою. На даному курсі слухачі ознайомляться із структурою, особливостями, відмінностями модельних програм 'Пізнаємо природу. НУШ 5 клас' і 'Природничі науки. НУШ 5 клас', формами роботи та методами реалізації обов'язкових результатів навчання.

Тема 18. Конспекти уроків з німецької для учнів 5 класу НУШ. Підходи до викладання сучасним дітям.

Ключові питання теми: Обговоримо програми, планування, розробки конспектів уроків з німецької для учнів 5 класу НУШ. Підходи до викладання німецької сучасним дітям

Тема 19. Сучасний урок української літератури в 5 класі НУШ

Ключові питання теми: - Сучасний урок української літератури - Урок в НУШ - що якісно нового має впроваджувати вчитель в 5 класі

Тема 20. Вступ до історії. Підвищення кваліфікації

Ключові питання теми: Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 року № 795 надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» 95 модельним навчальним програмам для базової середньої освіти, у змісті яких реалізуються концептуальні засади нового Державного стандарту базової середньої освіти. У зв'язку із цим, актуальності набуває питання впровадження нових інтегрованих курсів у 5-х класах Нової української школи. Одним з таких курсів є 'Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти' для 5 класу НУШ. Курс має на меті реалізувати ідею поєднання національної і всесвітньої історії, складових громадянської освіти в єдине ціле, щоб показати місце України у глобальному світі, розкрити сам процес її інтеграції до світового співтовариства, характеризувати тотожність, нерозривність, взаємовплив ключових соціальних, політичних, економічних та культурних процесів в Україні та Європі; сприяти формуванню в учнів та учениць толерантності, загальнолюдських цінностей на засадах патріотизму й гідності, поваги до прав і свобод людини та визнання цінності верховенства права. Про особливості впровадження курсу в освітній процес та його перспективи і буде програма виступу

Тема 21. Драматургія і театр. Підвищення кваліфікації

Ключові питання теми: дитина в сучасному світі має багато нових викликів і завдань. Пріоритети ставляться на здобуття знань, освоєння сучасних технологій, вивчення іноземних мов тощо. Швидкість подачі і отримання інформації зростає з кожним днем. Часто в цьому шаленому темпі дитина не встигає прислухатися до себе і знайти своє місце в суспільних взаємовідносинах. Тому, вияв особистих творчих здібностей допомагає дитині спрямувати свій погляд на себе; через творчі завдання - пізнати себе і зрозуміти подальший свій шлях, стати впевненішою і креативнішою у прийнятті власних рішень.

Тема 22. Цікава французька мова. НУШ 5 клас

Ключові питання теми: Сучасна методика викладання іноземних мов постійно вдосконалюється. До того ж зараз вчителю надали чималу свободу, не виставляючи якись рамки. Вчитель може самостійно розробляти плани роботи з тим чи іншим класом. Результативність роботи і кінцевий результат багато в чому залежать від вчителя

Тема 23. Освітнє середовище НУШ: зв'язок між початковою та середньою ланкою освіти.

Ключові питання теми: Ознайомити із можливостями облаштування освітнього простору згідно рекомендацій МОН та аспектам КОНЦЕПЦІЇ НУШ. Зорієнтувати вчителів на те, що облаштовуючи кабінет/приміщення для навчання 5-класників, необхідно враховувати вікові особливості учнів, напрям, що вивчається та дотримуватись правил дружнього учнівського середовища.

Тема 24. Захоплюючий освітній процес. Навчання в форматі онлайн мандрівки.

Ключові питання теми: в отриманні практичних знань та умінь, чіткого зрозумілого алгоритму роботи з сучасними онлайн інструментами для онлайн мандрівок та підзнання світу

Тема 25. Нові підходи до викладання словесності в 5 класі НУШ

Ключові питання теми: 1. За кулісами творчої лабораторії на уроках словесності. 2. Практичні поради та рекомендації

Тема 26. Оцінювання в 5-му класі НУШ: нормативна база, виклики та рішення.

Ключові питання теми: Нові підходи до оцінювання в базовій середній школі вимагають від учителів глибшого розуміння Державного стандарту базової середньої освіти. Вчителям необхідна методична підтримка у здійсненні основних видів оцінювання в НУШ, фіксації результатів навчання та заповненні свідоцтва досягнень. Навчальний курс створено таким чином, щоб дати педагогам орієнтовну дорожню карту в оцінюванні досягнень учнів 5-го класу.

Тема 27. Формування здорових звичок: інноваційна фізична культура для учнів 5-х класів в українських школах.

Ключові питання теми: - Лайфхаки з особистого досвіду - Проект «Здорова постава» - Уроки фізкультури в початковій школі НУШ і наступність в 5 класі - Модулі на уроках фізкультури. Скелелазіння і чирлідінг - Фізкультура під час дистанційного навчання.

Тема 28. Конструювання уроків на засадах компетентнісного підходу у процесі викладання адаптаційного курсу „ПІЗНАЄМО ПРИРОДУ” у 5-6 класах

Ключові питання теми: 1. Структура програми та навчально-методична база для конструювання уроків. 2. Компетентнісний підхід: суть і особливості. 3. Відмінність традиційного і компетентнісного підходів у навчанні. 4. Короткий практикум: особливості компетентнісно-орієнтованих завдань та як їх складати. 5. Як реалізувати діяльнісний підхід на уроці на прикладі підручників ПІЗНАЄМО ПРИРОДУ, 5-6 класи та НМЗ до них. 6. Візуалізація явищ природи та мейкерство. 7. Як використовувати інтерактивну складову підручника. 8. Як конструювати урок на засадах компетентнісного підходу.

Тема 29. Цікаві ідеї для НУШ в 5 класі в курсі 'Пізнаємо природу'

Ключові питання теми: НУШ – це школа, до якої приємно та цікаво ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, де не бояться висловлювати власну думку та бути

відповідальними громадянами. Освітній процес вимагає особливої майстерності від вчителя, пошуку нових методів, прийомів та технологій навчання. Суспільство висуває нові вимоги до сучасної освіти, оскільки потребує особистостей, здатних самостійно розв'язувати різного роду проблеми, приймати відповідальні рішення у ситуаціях вибору, співпрацювати з іншими тощо. Тому використання різноманітних підходів і методів дає можливість зробити навчання учнів більш цікавим та дієвим.

Тема 30. Залучення учнів до вивчення природи через проектну діяльність в курсі 'Пізнаємо природу' НУШ для 5 класу.

Ключові питання теми: НУШ – це школа, до якої приємно та цікаво ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, де не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Освітній процес вимагає особливої майстерності від вчителя, пошуку нових методів, прийомів та технологій навчання. Суспільство висуває нові вимоги до сучасної освіти, оскільки потребує особистостей, здатних самостійно розв'язувати різного роду проблеми, приймати відповідальні рішення у ситуаціях вибору, співпрацювати з іншими тощо. Тому використання різноманітних підходів і методів дає можливість зробити навчання учнів більш цікавим та дієвим.

Тема 31. Ефективне використання наочності та візуалізації у процесі навчання природознавства за програмою НУШ для 5 класу.

Ключові питання теми: НУШ – це школа, до якої приємно та цікаво ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, де не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Освітній процес вимагає особливої майстерності від вчителя, пошуку нових методів, прийомів та технологій навчання. Суспільство висуває нові вимоги до сучасної освіти, оскільки потребує особистостей, здатних самостійно розв'язувати різного роду проблеми, приймати відповідальні рішення у ситуаціях вибору, співпрацювати з іншими тощо. Тому використання різноманітних підходів і методів дає можливість зробити навчання учнів більш цікавим та дієвим.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи : методичні рекомендації / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. - К., 2019. - 47 с.
2. Аксініна І., Войтанішек О., Саніна О. Педагогічний коучинг: новація в шкільному менеджменті. Директор школи. Київ: Шкільний світ, 2018. № 23-24. С. 10-20.
3. Барна І.В. Біологія. Методика розв'язування задач: Навчальний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 216 с.
4. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: [монографія]. Київ : Атіка, 2008. 684 с.
5. Бобровський М. В. Внутрішня система забезпечення якості освіти : абетка для директора / Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. // Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. - Київ : Державна служба якості освіти, 2019. -240 с.
6. Брюховецький В.С. Ліна Костенко: Нарис творчості. К.: Дніпро, 1990. 262 с.
7. Бурдун В.М. Стратегічне планування. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П.Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
8. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <https://bit.ly/3WzIDHA>
9. Воронова С. В. Коуч-технологія для директора школи. Управління школою. 2018. №31-33. С. 80-94.
10. Все для школи: графіка, оформлення, дизайн. URL: <http://all-for-schools.blogspot.com>
11. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Матеріали Науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ». URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>
12. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ: матеріали наук.-практич. конф. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>
13. Даниленко Л.І. Світочі української науки: життя та наукова діяльність: метод. посібник /Л.І. Даниленко, І.Ю. Гогайзель, Л.І. Гнед та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2018. 104 с.
14. Даниленко Л.І. Фізика на уроках біології: 7-9 класи /авт.-упор. Л.І. Даниленко. Київ: Шк. світ, 2011. 120 с.
15. Данило Косенко. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися. URL: <https://bit.ly/3kM3eY4>
16. Денисенко О. Накази з кадрових питань : оформляємо без помилок І Олександр Денисенко // Практика управління закладом освіти. -2022. - № 1. - URL: <https://rn.edirshkoly.mcfr.ua/945958?forccDeviceType=1>
17. Дитяча та юнацька психотерапія. Теорія і практика в сучасних наукових дослідженнях / За заг. ред. Г. Католик. Колективна монографія. Львів : Астролябія, 2012. 312 с.
18. Діти та війна. Навчання технік зцілення /Патрік Сміт, Атле Дирегров, Вільям Юле. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2022. 108 с.
19. Досліджуємо світ цікаво : збірник дидактичних матеріалів до навчальних тижнів курсу «Я досліджую світ» за типовою освітньою програмою, розробленою авторським колективом під керівництвом Р.Шияна / авт.-уклад. Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 204 с.
20. Дуткевич Т.В. Техніка управлінської діяльності в закладі освіти. Київ: КНТ, 2020. 194 с.
21. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча,

- ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20. 28.
22. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. Суми : вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2020. 444 с.
 23. Калошин В.Ф. До навчання творчого мислення. Управління школою : основа професійного зростання. 2015. № 19-21. С. 68-73.
 24. Керівництво з проведення інтерв'язій та суперв'язій / автор-упорядник Т. Артеменко. Черкаси, КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2021. 42 с. URL: <https://cutt.ly/dEUkz1u>
 25. Коберник О. М. Проективна педагогіка і національна школа. Шлях освіти. 2006. № 7. С. 7-9.
 26. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458.
 27. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
 28. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3Wl5vu3>
 29. Концепція «Нова українська школа. (2016, 27 жовтня). URL: <https://bit.ly/3FfTyQo>
 30. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
 31. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
 32. Копильчук В. Інтегровані уроки як засіб підвищення якості знань учнів. URL: <http://itcm.comp-sc.if.ua/2018/kopylchuk.pdf>.
 33. Копосов П. Нова українська школа : дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Фабула», 2021. 160 с.
 34. Кочкурова О. В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12. Вип. 25 (49). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. С. 200-205.
 35. Крижанівський В.В. Природнича освіта в умовах реформування Нової української школи. Педагогічний вісник, 2022. № (3)109. С. 32-33.
 36. Кубрак О. В. Етика ділового повсякденного спілкування. Суми : ВТД «Університетська книга», 2002. 208 с.
 37. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 284 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2250.pdf>
 38. Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Рузакова Г. Г. Етика ділових стосунків : навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. 310 с.
 39. Лук'янова Л.Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: [монографія]. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
 40. Любчак Н. М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Київ, 2014. Вип. 122. С. 144-150.
 41. Мартинець Л. А. Управління професійним розвитком учителів : навч.-метод. посіб. / Л. А. Мартинець. - Вінниця : ДонНУ, 2016. - 87 с. Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності: стандарти та рекомендації. - URL : <https://cutt.lv/prnvgJh>
 42. Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї. Молодий вчений. 2018. № 8.1 (60.1). С. 80 – 84.
 43. Менеджмент та маркетинг в сучасних освітніх організаціях: колект.

навч. посіб. / Авт. колектив: за ред. З.В. Рябової. - Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2021.-273 с.

44. Морзе Н., Базелюк О., Воротникова І., Дементівська Н., Захар О., Нанаєва Т., Пасічник О., Чернікова Л. Опис цифрової компетентності педагогічних працівників. Ел.фахове видання Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 1-53. Київ, 27-28.09.2019. URL: <https://bit.ly/3ineA6B>
45. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа : теорія і практика формувального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти». / О.Фідкевич, Н.Бакуліна. Київ : Генеза, 2019. 64 с.
46. Нова українська школа : український правопису системі формування орфографічної компетентності в учнів початкової школи із застосуванням правил українського правопису : навчально-методичний посібник. / Н. Воскресенська, М.Коновалова, І. Літвінова, О.Якименко. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 160 с.
47. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
48. Онопрієнко О. Дидактико-методичні засади контролю і оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : монографія . Київ : Педагогічна думка, 2020. 400 с.
49. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. Український педагогічний журнал. 2016. № 4. С.36-42.
50. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : методичні рекомендації. Уклад. О. М. Шевчук. Умань, 2010. 37 с.
51. Організація роботи з розв'язання проблеми насильства в школі: навчально-методичний посібник / упорядники: Дубровська Є. В., Ясеновська М. В.; редакційна група: Алексеєнко М. К., Дендебера М. П., Соловійова О. Д. Київ: Huss, 2011. 96 с.
52. Пантелюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ: ЦУЛ, 2020. 224 с.
53. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкуванняу школі – міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eV>
54. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкуванняу школі – це міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eV>
55. Половенко О. В. Безперервна освіта педагога за індивідуальною освітньою траєкторією : навчально-методичний посібник / О. В. Половенко, Л. М. Кірішко. - Кропивницький, 2018. - 60 с.
56. Пометун О. І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Київ : Вид. дім «Освіта». 2020. 192 с.
57. Поспелова Т. Розвиток лідерського потенціалу керівника закладу середньої освіти : навч. посіб. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 36 с.
58. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
59. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
60. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
61. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Постанова КМУ від 09.01.2014 №11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>
62. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти : наказ МОН від

12.10.2022 № 905. URL: <https://bit.ly/3vgA4Fe>

63. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000. №1841-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст. 393. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
64. Редько В. Г. Організація компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. URL: <http://surl.li/eaqrB>
65. Робінсон К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. / переклад з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
66. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера: навч. посіб. Харків, 2017. 100 с
67. Рябова З. В. Наукові основи маркетингового управління в освіті: монографія. Київ : Пед. думка, 2013. 268 с.
68. С. 9-14.
69. Савченко О.Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 104 с.
70. Сайт. Державна служба якості освіти. Інституційний аудит. URL: <https://sqe.gov.ua/>
71. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
72. Северинова А.М., Якуша Л.Г. Фізика на кухні. Експеримент в домашніх умовах. Програма курсу за вибором з фізики для 8 класу. Черкаси: ЧОПОПП, 2021. 16 с.
73. Семиліт М. В. Проектування майбутнього особистості. Черкаси, ЧОПОПП, 2001. 88 с.
74. Скиба М. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. Нова українська школа. URL: <https://bit.ly/3UrXXnA>
75. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
76. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка, 2007. 92 с.
77. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с. URL: <https://bit.ly/3uQrcxT>
78. Стіл Дж., Мередіт К., Темпл Ч. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів»: Підготовлено для проекту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» / Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект». Київ: Міленіум, 2001. 104 с.
79. Стратегія фінансової грамотності. Національний банк України. URL: <https://bit.ly/3POU8Im>
80. Стрельников В. Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. Постметодика, 2010. № (6)97. С. 15-21.
81. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Част. 2. 224 с. С.102-107.
82. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p018NA1>
83. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН України від 10.12.2021 р. № 1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
84. Управлінське лідерство : виклики сьогодення : колективна монографія ; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький : ПП Мельник А. А.,

2013. 600 с.
85. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. / О.І. Пометун. Київ, 2020. 104 с.
 86. Фінанси : збірник тестових завдань. І. І. Біломістна. Харків : ХІБС УБС НБУ, 2010. 64 с.
 87. Фісун О.В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи», 2010. Вип. 34, 133-139.
 88. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : навчальний посібник / Л. Л. Хоружа. - К. : «Академвидав», 2012. - 208 с.
 89. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
 90. Шевчук А. С. Формування навичок рефлексії у дітей: ранкова зустріч «Мистецький досвід». Музичний керівник. 2021. № 5. С. 4-7.
 91. Шість цеглинок методичний посібник / упор. О. Рома - The LEGO Foundation, 2018. 35с. URL: <https://cutt.ly/b0zhk4l>
 92. Щербак О.І., Софій Н.З., Бович Б.Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, Лілея-НВ, 2014. 136 с.
 93. Ягенська Г.В. Формування дослідницьких умінь учнів 7-9 класів на уроках та в позакласній роботі з біології / Г.В. Ягенська. Луцьк. 105 с.
 94. Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ., 2019. 168 с.
 95. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71
 96. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71.
 97. Adizes I. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do about it. Englewood Cliffs., N.J.: Prentice Hall, 1989, 384 p.
 98. Boissard P. L'évaluation formative: un outil de progression. URL: <http://surl.li/ealag>
 99. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. URL: www.coe.int/lang-cecr
 100. Capt V. L'enseignement du français et le défi du numérique. URL: <http://surl.li/earop>
 101. European Diploma in Psychology: Draft Proposal prepared for consultation from the EuroPsy2 Project Group. Version 2.7 revised. October 2003. URL: <http://www.europsy.eu.com>
 102. Heick.T. The Characteristics of a Highly Effective Learning Environment. URL: <http://surl.li/eakxu>
 103. Sullivan, K. (2015). An Application of Family Stress Theory to Clinical Work with Military Families and Other Vulnerable Populations. Clinical Social Work Journal, 43(1), 89-97.

Додаткова література:

1. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ : Державна служба якості освіти, 2019. 240 с. URL: <https://bit.ly/3WgK1Ou>
2. Величко Л.П. Інтегративні завдання на основі синхроністичної таблиці / Біологія і хімія в рідній шк. 2017. №5. С. 29-32.
3. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця:ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <http://library.vspu.net>

/bitstream/handle/123456789/2367/D12.pdf Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навчальний посібник / Н. П. Волкова. - К. : ВЦ «Академія», 2006. - 256 с.

4. Гондарева Г.В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. Таврійський вісник освіти. 2013. № 2. С. 260-264.
5. Даниленко Л.І. Вивчення фізичних явищ у живій природі у процесі викладання курсу біології: навч.- методичний посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПІ, 2010. 110 с.
6. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник, 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
8. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
9. Збірник документів по організації позашкільної освіти. Київ. 2002. 444с.
10. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152с.
11. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. Київ : Унів. вид-во Пульсари, 2017. 216 с.
12. Компетентнісний підхід: ідеї для реалізації на уроках. URL: <https://bit.ly/3iujpsL>
13. Коротун О. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. Інформаційні технології в освіті. 2016. № 3 (28). С. 117-129.
14. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. № 2. С. 85-89.
15. Крутий К.Л., Стеценко І.Б. Парціальна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт». Освітній напрям «Технології або Таємничі перетворення». Запоріжжя: ТОВ«ЛІПС» ЛТД, 2020. 192 с.
16. Линьов К. Концепція розвитку закладу освіти: з чого починати (част. 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WMiLcW77tyM> .
17. Мариновська О. Інтегральна технологія навчання: від теорії до практики. Початкова освіта. 2011. № 32 (608). С. 3-5.
18. Маркозова О.О. Навчання впродовж життя - необхідна передумова досягнення життєвого успіху людини. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». № 2 (29). 2016. С. 198-205.
19. Нова українська школа : розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання : навчально-методичний посібник / І. Старагіна, В.Терещенко, А.Панченко. Харків : Соняшник, 2020. 176 с.
20. Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник / Д.В. Ротфорт, О.М. Гезей, за заг. ред. Л.Д.Покроєвої. Харків : Вид-во «Ранок», 2021.144 с.
21. Новгородська Ю. Г. Маркетингові технології як засіб ефективного управління закладом освіти / Ю. Г. Новгородська In: The 7th International scientific and practical conference "World science: problems, prospects and innovations"(March 24—26, 2021). Perfect Publishing, Toronto, Canada. - 2021. - С. 592-601.
22. Підприємство для школярів. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/pidpriemnictvo-dla-skolariv-modul-3>
23. Пішун С.Г. Позитивний ресурс власного «Я» в координатах професійної діяльності майбутнього педагога. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. Вип. 32.

С. 367-372.

24. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН від 19.02.2021 №235. URL: <https://bit.ly/3C7tkvQ>
25. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
26. Проектування індивідуальної освітньої траєкторії професійного розвитку педагога : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Біла Церква, 13 червня 2019 р.) / Упор. Л. А. Литвиненко. - К., 2019.- 189 с.
27. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
28. Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти : наказ МОНУ від 01.04.2022 №289. URL: <http://surl.li/cooqr>
29. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Е. А. Пінковської, Т. В. Черкашиної. Укладач А. В. Аносова. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 152 с.
30. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
31. Стіл Дж., Мередіт К., Темпл Ч. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів»: Підготовлено для проекту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» / Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект». Київ: Міленіум, 2001. 104 с.
32. Супервізія : професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : poradnik для супервізорів (наставників). - URL : <http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%DO%BF%DO%B5%P1%80%P0%B2%P1%96%P0%B7%P1%96%P1%8F.pdf>
33. Тимошко Г. М. Особливості розвитку організаційної культури керівника в системі управління загальноосвітнім навчальним закладом. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / ред. кол.: О. Л. Ануфрієва та ін. Київ, 2005. Вип. 3 (16). 2011. 588 с.
34. Фідкевич О., Богданець-Білоskalенко Н. Нова українська школа : теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2020. 96 с.
35. Шаблони для створення презентацій. URL: <http://teach-inf.at.ua/load/prafika/49>
36. Increasing motivation through students setting goal. URL: <http://surl.li/eakxv>
37. Pynoos Robert S. & Nader Kathi (1988). Psychological first aid and treatment approach to children exposed to community violence: Research implications. Journal of Traumatic Stress, volume 1, pages 445-473.
38. Stroebe, M., Schut, H. (2010). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description, Death Studies, 23:3, 197-224. URL: <https://doi.org/10.1080/074811899201046>